

การพัฒนาการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

Development of Effectiveness Management on Eco-city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province.

สิทธิพร เขารุ่น¹
กฤษณะ ดาราเรือง²
สมเดช สิทธิพิงศ์พิทยา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบล, สมาชิกสภาเทศบาลตำบล, ข้าราชการ/พนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี และกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,300 คน ใช้แบบสอบถามทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบ One-sample t-test และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโครงสร้าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structure interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ข้าราชการส่วนภูมิภาคระดับบริหาร, ข้าราชการการเมืองท้องถิ่นระดับบริหาร, ภาควิชาที่ปรึกษาที่เป็นนักวิชาการ, NGO, ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย หรือการวิเคราะห์แบบพรรณนาความในแบบข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดกระบวนกร ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านประสิทธิผลเมืองน่าอยู่ ทุกด้านอยู่ในระดับสูง 2) องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ 3) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในระดับต่ำ (DE=0.46) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำ (DE=0.14) ปัจจัยด้านการจัดกระบวนกรในระดับปานกลาง (DE=0.76) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในระดับต่ำ (DE=0.24) และจากผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายตัวแปร คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้ ร้อยละ 69 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 4) มี 6 แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

คำสำคัญ : เมืองน่าอยู่ ประสิทธิภาพ เทศบาลตำบล จันทบุรี

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

³ รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

Abstract

Firstly, to study management on Eco-city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province. Secondly, to analyze the causal confirmatory factors that affecting the effectiveness management on Eco-city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province. Thirdly, to study causal relationships with the structural equation model the effectiveness management on Eco-city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province. Fourthly, to develop and present appropriately effective approaches the effectiveness management on Eco-city to local government at Chanthaburi Province. A Quantitative method were obtained from questionnaires from administrators, council member and officers of Subdistrict Municipalities and population in Subdistrict Municipalities area, given by 1,300 peoples sample and multi-stage random sampling. The statistics used were; percentage, mean,(x) standard deviation, one -sample t- test, confirmatory factor analysis, and path analysis via LISREL Version 8.80 with basic model. A Qualitative method were obtained from Semi structure interview with key informants from administrator's local government, mayor of Subdistrict Municipalities, community network, academic, NGO, local wisdom and community representations, analysis data by analytic induction or descriptive analysis in the content-oriented model. It was found from the study that: 1) The Management on Eco - city of Subdistrict Municipality at Chanthaburi Province at the high and significance at the .05 level, namely Leadership, Process Management, New Public Management, Public Participation and Eco-city Effectiveness; 2) Confirmatory factors of the model that affecting the effectiveness management on Eco-city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province had factor loading that were more than 0.40., and 3) Process Management is moderate (DE = 0.76). Moreover, all factors could predict of effectiveness management on Eco- city of Subdistrict Municipalities at Chanthaburi Province at 69 percent present with the .05 level of significance; 4) six appropriate were development of effectiveness management on Eco-city to local government at Chanthaburi Province.

Keywords : Eco-city, Effectiveness, Subdistrict Municipality, Chanthaburi Province

1. บทนำ

จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิประเทศและที่ตั้งได้เปรียบจังหวัดอื่นๆ กล่าวคือ ตั้งอยู่ในแนวเขตรอยต่อที่สามารถติดต่อได้ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยผ่านประเทศกัมพูชา สภาพภูมิประเทศมีทั้งภูเขาและทะเล จึงมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งภูเขาและชายฝั่งทะเล พื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกไม้ผลจนสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างมาก คือ ทุเรียน เงาะ มังคุด สละ และพริกไทย ตลอดจนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดจันทบุรียังเป็นแหล่งอัญมณีที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะพลอยชนิดต่างๆ ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก และยังมีศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกจำนวนมาก นโยบายการพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2553 กำหนดวิสัยทัศน์ “สร้างรอยยิ้มเมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก” โดยได้กำหนดแนวนโยบายดังกล่าวไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2557 - 2560 (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก, 2557) แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดจันทบุรียังมีประเด็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาหลายประการ เช่น การบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรและอัญมณี การบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ การส่งเสริมและผลักดันเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งการสร้างทุนทางสังคมของหมู่บ้านที่พึ่งตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี, 2556) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี จำเป็นต้องได้รับการ พิจารณา ทบทวน และทำการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) สภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับใด
- 2) มีปัจจัยใดบ้างเป็นองค์ประกอบเชิงยืนยันที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี
- 3) มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลทางตรงและ/หรือทางอ้อมต่อการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี (ตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี) และ
- 4) แนวทางการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีที่เหมาะสมควรเป็น

อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี สูการเป็นเมืองน่าอยู่ ได้อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

2.2 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ, ด้านการจัดกระบวนการ, ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

2.4 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ด้านพื้นที่ ทำการศึกษาเทศบาลตำบล 42 แห่ง จำแนกตามรายชื่ออำเภอ ดังนี้ 1) อำเภอเมืองจันทบุรี 7 แห่ง 2) อำเภอท่าใหม่ 5 แห่ง 3) อำเภอขลุง 6 แห่ง 4) อำเภอแหลมสิงห์ 2 แห่ง 5) อำเภอนายายอาม 3 แห่ง 6) อำเภอแก่งหางแมว 1 แห่ง 7) อำเภอมะขาม 7 แห่ง 8) อำเภอเขาชีชมภู 5 แห่ง 9) อำเภอสอยดาว 2 แห่ง 10) อำเภอโป่งน้ำร้อน 4 แห่ง (องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, 2557)

3.2 ด้านเนื้อหา

3.2.1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ศึกษาประเด็นได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ, ด้านการจัดกระบวนการ, ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่

3.2.2 การศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ 4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 5) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่

3.2.3 การศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี 1) ตัวแปรด้านภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง มีตัวแปรเชิงสังเกต 4 ตัว คือ การมีอิทธิพลทางความคิด การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นสติปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 2) ด้านการจัดกระบวนการ มีตัวแปรเชิงสังเกต 4 ตัว คือ การมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ 3) ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีตัวแปรเชิงสังเกต จำนวน 7 ตัว คือ การบริหารจัดการแบบมืออาชีพ การมีมาตรฐานและการวัดผลที่ชัดเจน การมุ่งเน้นการควบคุมผลผลิต การปรับโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าแข่งขันในการบริการสาธารณะ การจัดการตามแบบภาคเอกชน ยืดหยุ่นและให้รางวัล และการคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประหยัด 4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีตัวแปรเชิงสังเกต จำนวน 5 ตัว คือ การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐ การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระและเป็นระบบ กระบวนการกำหนดนโยบายการเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินงาน และการเสริมอำนาจแก่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ 5) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ มีตัวแปรเชิงสังเกต จำนวน 5 ตัว คือ เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เทศบาลแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

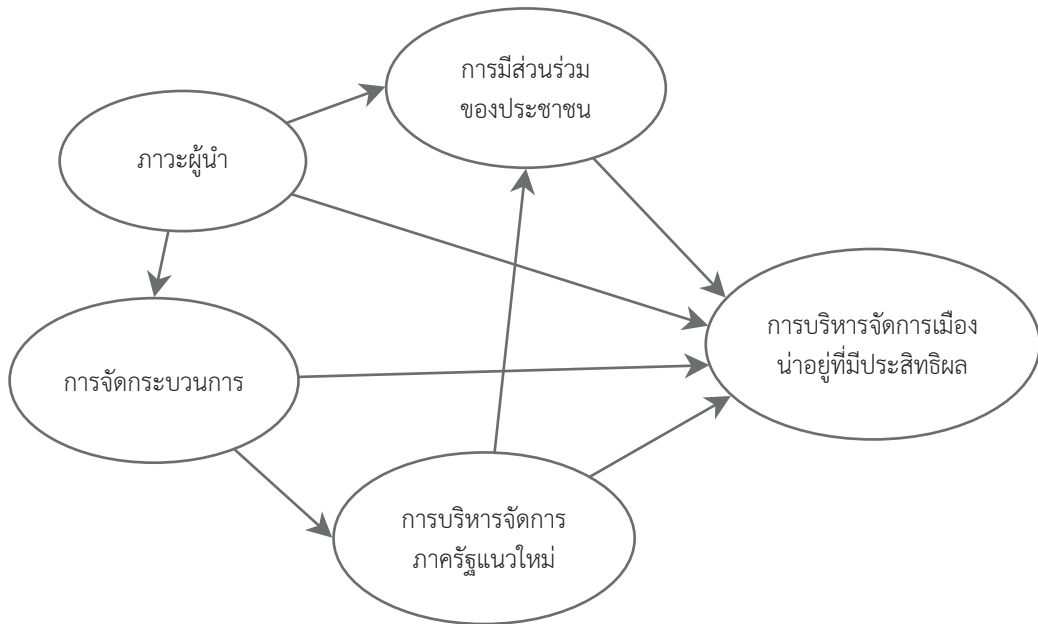
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่ โดย Register (1987) ได้บัญญัติคำ “Eco-City” หมายถึง เมืองที่มนุษย์สามารถอยู่อาศัยด้วยความกลมกลืนกับธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมการพัฒนาเมืองน่าอยู่ภายใต้บริบทความสมดุลของระบบเศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรม, สิ่งแวดล้อมและประชากร ขณะที่ Alberti (1996) กล่าว

เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างเมืองและสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่ง Camagni et al. (1998) กล่าวว่า การพัฒนาเมืองน่าอยู่ เป็นการบูรณาการระหว่างผู้ร่วมพัฒนาในทุกระดับ ทำให้เมืองและประชากรมีหลักประกันคุณภาพชีวิตไม่ลดลงในระยะยาว ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่นี้มีคำอื่นๆ ที่มีความหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่คล้ายกัน เช่น Sustainable Community หมายถึง การสร้างหรือพัฒนาพื้นที่ในชานเมืองหรือชนบทอย่างยั่งยืนตามความต้องการของชุมชน Smart City หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งเน้นความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีโครงข่ายพลังงาน (Smart Energy Grids) เพื่อความมีประสิทธิภาพในการจัดหาสาธารณูปโภคและบริการ Compact City หมายถึง การพัฒนาเมืองที่มีแนวคิดการออกแบบชุมชนเมืองและที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นที่เหมาะสม เพื่อการควบคุมการใช้ที่ดิน พลังงาน และทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ Zero Energy City/Zero Net Energy City หมายถึง การใช้พลังงานไม่เกินกำลังการผลิตในประเทศสำหรับประเทศไทย โครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนเป็นความร่วมมือระหว่าง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ร่วมดำเนินโครงการประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนใน พ.ศ. 2547 และได้เริ่มทำการประเมินผลดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา พร้อมกับการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดเกณฑ์ชี้วัดเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งมีเป้าประสงค์สูงสุด คือ ประชาชนมีความพึงพอใจ มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบคลุมองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เทศบาลแห่งการเรียนรู้และพัฒนา และ 5) การบริหารจัดการองค์การโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีเกณฑ์การประเมินผล 71 ตัวชี้วัด (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2555)

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยจึงได้นำมาสร้างเป็นแบบจำลองสมการโครงสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เต็มรูปแบบ (Full Path Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

6. สมมติฐานในการวิจัย

6.1 สภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6.2 องค์ประกอบคัดสรรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

6.3 ปัจจัยคัดสรร (Selected Factors) ทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

โมเดลที่ 1: การจัดกระบวนการ ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โมเดลที่ 2: การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ และในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โมเดลที่ 3: การมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โมเดลที่ 4: การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิภาพได้รับอิทธิพลทางตรง และ/หรือ อิทธิพลทางอ้อมมาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7. วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบล, สมาชิกสภาเทศบาลตำบล, ข้าราชการ/พนักงานเทศบาลตำบลและประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,300 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random

Sampling) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-Reliability Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.869 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที่แบบ One-sample t-test และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโครงสร้าง Confirmatory Structural Factor Analysis โดยใช้โปรแกรม LISREL Version 8.80

การวิจัยเชิงคุณภาพ

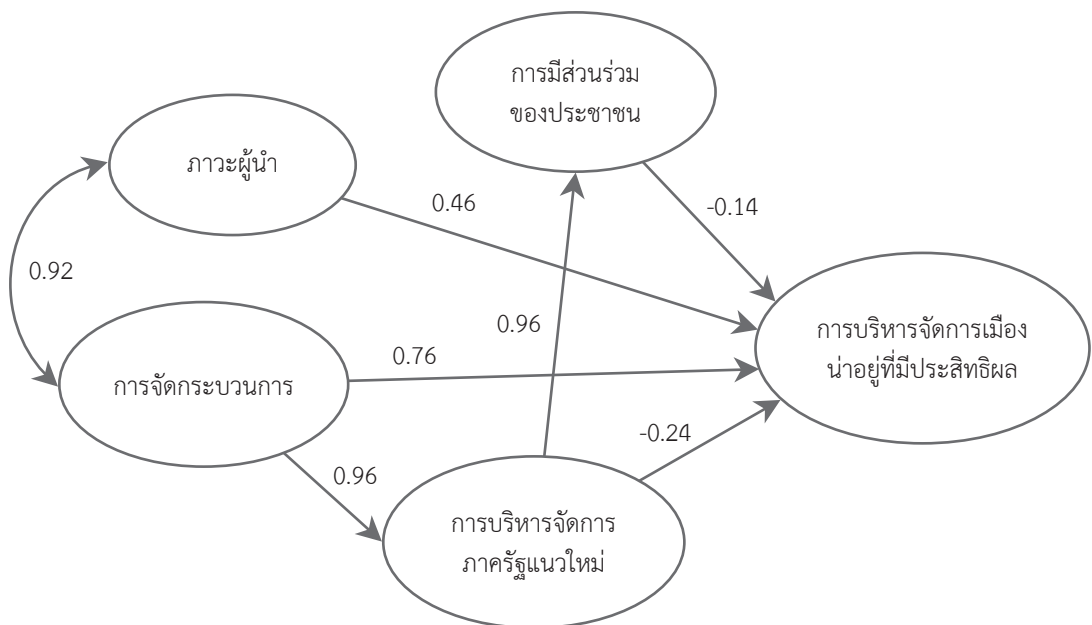
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ข้าราชการส่วนภูมิภาคระดับบริหาร, ข้าราชการการเมืองท้องถิ่นระดับบริหาร, ภาควิชาที่ปรึกษาที่เป็นนักวิชาการ, NGO, ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) หรือการวิเคราะห์แบบพรรณนาความ (Descriptive Analysis) ในแบบข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การผสมผสานวิธี

นำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มาพัฒนาเป็นเค้าโครงร่างแนวทางที่มีประสิทธิผลการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีโดยประยุกต์ใช้กับแนวคิด Balance Scorecard (Kaplan & Norton, 2000) ดังนี้ 1) มุมมองด้านประสิทธิผล 2) มุมมองด้านคุณภาพ/ผู้รับบริการ 3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน และ 4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ จำนวน 10 ท่าน วิชาภกษและให้ข้อเสนอแนะ นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์พร้อมที่จะนำเสนอและเผยแพร่ข้อค้นพบต่อไป

8. ผลการศึกษา

8.1 ผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกตามรายด้าน ได้ดังนี้ ด้านเมืองน่าอยู่ เป็นอันดับ 1 ด้านภาวะผู้นำ เป็นอันดับ 2 ด้านการจัดกระบวนการ เป็นอันดับ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นอันดับ 4 และด้านและการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นอันดับ 5

ภาพที่ 2 Over Identified Model การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

8.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

8.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าสถิติต่างๆ เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติ คือ Chi-square = 277.24, df = 268, P-value = 0.34 และ RMSEA = 0.015 สรุปได้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพจากแบบจำลองสมการโครงสร้างดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังภาพที่ 2 ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการจกักระบวนการของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับสูง (DE = 0.92) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถทำนายตัวแปรตาม คือการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ได้ร้อยละ 85 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

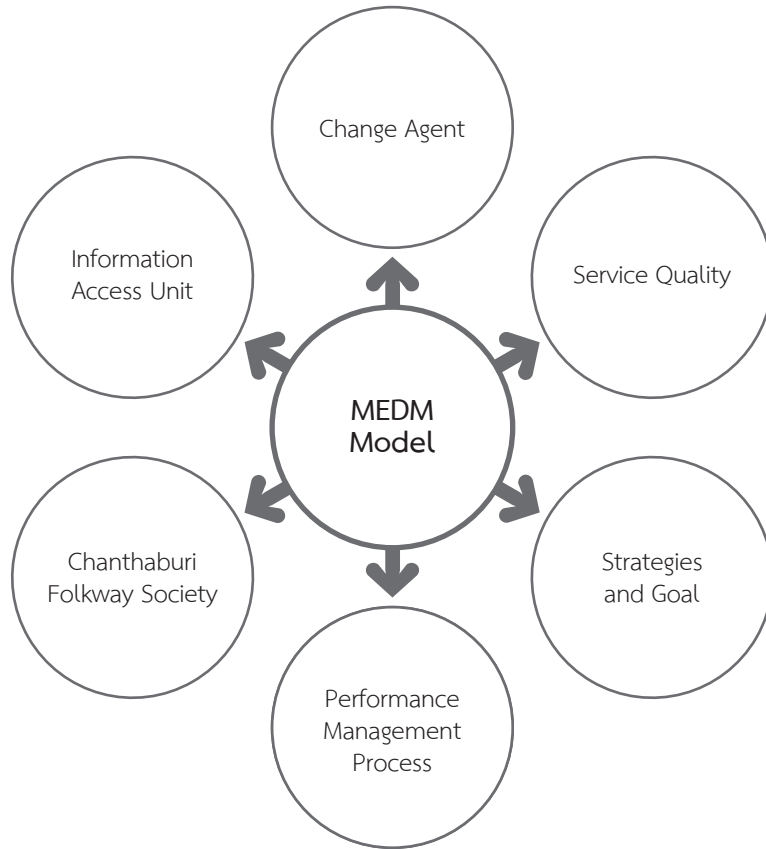
แบบจำลองที่ 2 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ อยู่ในระดับสูง (DE = 0.96) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ อยู่ในระดับสูง (IE = 0.88) และจากผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยทั้งสองดังกล่าว สามารถทำนายตัวแปร คือ การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลใน

จังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

แบบจำลองที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อยู่ในระดับสูง (DE = 0.96) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการอยู่ในระดับสูง (IE = 0.85; 0.92) และจากผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยทั้งหมดดังกล่าว สามารถทำนายตัวแปร คือ การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 71 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

แบบจำลองที่ 4 การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับต่ำ (DE=0.46) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับต่ำ (DE=0.14) ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง (DE=0.76) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อยู่ในระดับต่ำ (DE=0.24) และจากผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยทั้งหมดดังกล่าว สามารถทำนายตัวแปร คือ การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 69 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

8.4 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี” พบว่ามี 6 แนวทางสำคัญที่เทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ควรนำ “Municipality an Eco - City Development Model (MEDM)” ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีอย่างเหมาะสม ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี

แนวทางที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาผู้นำองค์กร ให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นที่น่าอยู่ได้อย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบสูง สามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจโดยมุ่งเน้นศักยภาพต่อไปนี้ 1) ภาวะผู้นำที่สามารถตัดสินใจได้ว่า จะพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นที่น่าอยู่ในด้านใดและเมื่อไร (Sponsor) (เมืองอยู่ดี, คนมีความสุข, สิ่งแวดล้อมยั่งยืน, เทศบาลแห่งการเรียนรู้, การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล) 2) ภาวะผู้นำที่ส่งเสริม, สนับสนุน, ผลักดันการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นที่น่าอยู่ให้เกิดขึ้น (The Change Champion) 3) ภาวะผู้นำที่ทำให้ท้องถิ่นและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นที่น่าอยู่ได้จริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Agent)

แนวทางที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการโดยการเข้าถึงประชาชนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั่วทั้งจังหวัดเพื่อสร้างความตระหนักใจรักบริการ (Service Mind) ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ให้บริการประชาชนและผู้มาติดต่อด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียม พร้อมทั้งจะสร้างความสุขและความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการกลับไป โดยถือว่าประชาชนมีความสำคัญเสมอ “Customer Come First” และเป็นสิ่งที่ต้องยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดดำเนินการได้ดังนี้ 1) การจัดบรรยากาศสถานที่ทำงานให้สะอาดเรียบร้อย บรรยากาศร่มเย็น มีสถานที่พักผ่อนหรือพักรอการรับบริการ รวมถึงการจัดป้ายบอกสถานที่ ขั้นตอนการติดต่องานที่ชัดเจน ประชาชนสามารถอ่าน หรือติดต่อได้ด้วยตนเองไม่ต้องถามใคร 2) การยิ้มแย้มแจ่มใส กระตือรือร้นที่จะให้บริการทักทายด้วยไมตรีจิต การยิ้มแย้มแจ่มใสจึงถือว่าเป็นบันไดขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ผลความสำเร็จขององค์กร 3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการด้วยความรวดเร็วและเต็มใจ ด้วยการเริ่มต้นทักทายผู้มาติดต่อด้วยการซักถามด้วยภาษาที่สุภาพ ผู้มาติดต่อสามารถดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Services) 4) การสื่อสารที่ดีจะสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร การต้อนรับ

การรับโทรศัพท์ ด้วยน้ำเสียงและภาษาที่ให้ความหวัง ให้กำลังใจ การบ่งบอกถึงน้ำใจบริการ 5) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ประชาชนผู้มาขอรับบริการมุ่งหวังได้รับความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ด้วยไมตรีจากผู้ให้บริการ 6) การพัฒนาเทคโนโลยี เครื่องมือ และเทคนิควิธีการให้บริการ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลข่าวสาร จะช่วยเสริมให้บริการเป็นไปด้วยดี 7) การติดตามประเมินผล และมาตรการประกันคุณภาพการให้บริการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและผลสะท้อนกลับว่ามีข้อมูลส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไข การประกันคุณภาพคือการกำหนดมาตรฐานการให้บริการจะเสร็จภายใน 3 ชั่วโมง หรือภายใน 1 วัน เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองนำอยู่ หมายถึง การนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองนำอยู่ จังหวัดจันทบุรี โดยคณะผู้บริหารจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนการปฏิบัติงานเมืองนำอยู่ จะต้องทำให้ชัดเจน และสอดคล้องกับทิศทางตามยุทธศาสตร์ขององค์กร, จังหวัด, ภาค และประเทศ 2) ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน ว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานเมืองนำอยู่ เป็นการวัดความสำเร็จของงานราชการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) ผู้บริหารจะต้องทำการติดตามผลการปฏิบัติงานเมืองนำอยู่ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชา กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาผลการปฏิบัติงานเมืองนำอยู่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ดียิ่งขึ้น 5) ผู้บริหารจะต้องนำผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบการพิจารณาตอบแทนความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน

แนวทางที่ 4 การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการแบบภาคเอกชนที่กระชับและคล่องตัว มุ่งเน้นความสะดวก รวดเร็ว มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย มีระบบและกลไกในการบำรุงรักษาแบบทวิผล ด้วยกิจกรรมการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต, กิจกรรม 5.ส, QCC, ไคเซ็น (kaizen), ISO 14001

แนวทางที่ 5 การบูรณาการวิถีชีวิตท้องถิ่นและชุมชนจันทบุรีเป็นเมืองนำอยู่ หมายถึง การบูรณาการภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาเมือง ท้องถิ่น และชุมชนให้เป็นเมืองนำอยู่ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในจันทบุรี โดยไม่พึ่งพา หรือนำเข้าทรัพยากรจากท้องถิ่นอื่นมาใช้ในการพัฒนา แต่เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มี

อยู่ในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า

แนวทางที่ 6 การเพิ่มช่องทางการรับฟังความคิดเห็น เพื่อการพัฒนาเมืองนำอยู่ หมายถึง การสร้างบรรยากาศความร่วมมือในการดำเนินงานและการให้ความสำคัญกับการเข้าใจและเข้าถึงปัญหาที่ชัดเจน บนแนวคิดการพัฒนาเมืองนำอยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต โดยการจัดระบบสารสนเทศองค์กร ดังนี้ 1) การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนและทันสมัย ได้แก่ข้อมูลเบื้องต้นในด้านการเมือง, การปกครอง, เศรษฐกิจ, สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงข้อมูลด้านประชากร, อาชีพและรายได้, สุขภาพ, การศึกษา, ทรัพยากร, การคมนาคมและการขนส่ง, การพาณิชย์, การลงทุน และอุตสาหกรรม เพื่อการจัดทำผังเมืองให้สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว 2) การรวบรวมปัญหาสำคัญของท้องถิ่น หมายถึงการวิเคราะห์ปัญหาในท้องถิ่นและชุมชน และเลือกปัญหาที่เหมาะสมนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน บนพื้นฐาน ขนาดของกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์, ความร้ายแรงและเร่งด่วนของปัญหา, ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, การยอมรับร่วมกันของท้องถิ่นและชุมชน และความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา/การดำเนินการและ 3) การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นการวิเคราะห์โดย SWOT Analysis เพื่อประเมินโอกาส, ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด ที่เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของท้องถิ่น รวมถึงการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่นที่เป็นสภาวะแวดล้อมภายในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประเมินสภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน เพื่อตอบคำถาม ปัจจุบันท้องถิ่นมีสภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป

9. อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นผลมาจากการนำการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) มาใช้ในการจัดเป็นกระบวนการขั้นต้นที่เป็นทางเลือกที่ต้องการปรับเปลี่ยนแนวทาง หรือวิธีการดำเนินงานในการจัดทำบริการสาธารณะของภาครัฐให้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุดเวลานี้ โดยให้ความสำคัญกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่าสิ่งนำเข้าและกระบวนการ การเปิดให้มีการแข่งขันและลดการผูกขาด การใช้ระบบสัญญา การมีบทบาทเป็นผู้กระตุกแทนการดำเนินการเอง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับปรุงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเป็นผู้ประกอบการ การคาดการณ์ล่วงหน้า การยึดคุณค่าพื้นฐานแบบปัจเจกบุคคลนิยม การใช้วิธีการเชิงกลยุทธ์ การปรับปรุงระบบงบประมาณ การใช้กลไกตลาด การสนองความต้องการของประชาชน การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน การแบ่งแยกหน่วยงานและการจัดองค์การที่ยืดหยุ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การดำเนินงานโดยผู้จัดการมืออาชีพ การมีมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การวางตัวเป็นกลางทางการเมือง รวมถึงการทบทวนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำ, ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับต่ำตามลำดับประเด็นที่น่าสนใจ คือ ปัจจัยทั้ง 4 จะมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำจะส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการจัดกระบวนการในระดับสูง และปัจจัยการจัดกระบวนการจะส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในระดับสูง ขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการในระดับสูง พร้อมกันนั้น ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ยังส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง และในขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกจากปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการในระดับสูง ซึ่งผลจากการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass (1985) ที่อธิบายองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ด้าน หรือ “4I’s” (Four I’s) ที่ฝ่ายบริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี โดยเฉพะนายกเทศมนตรี จะต้องมิวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นเมืองนำอยู่ (Eco-City) และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้นไปยังภาคส่วนต่างๆ นำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการนำแนวคิดการบริหารจัดการ

ภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ที่เทศบาลควรจะเป็นที่เล็งกำกับดูแลให้การสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองนำอยู่ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน มากกว่าการลงมือทำเอง (a catalytic government) (Osborne & Gaebler, 1992) โดยส่งผ่านการจัดกระบวนการ ที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางในการบริการ ให้ความสำคัญและสนใจต่อข้อเรียกร้องของประชาชน ตามขั้นตอนการรับฟังเสียงของประชาชน และเวทีประชาคมตำบล รายงานผลการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างรวดเร็ว สม่่าเสมอผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนสู่การเมืองนำอยู่ตามแผนพัฒนา 3 ปี หรือการจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลที่กำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัด ตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี” พบว่า มี 6 แนวทางสำคัญที่เทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี คือ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการโดยการเข้าถึงประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3 การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองนำอยู่ 4 การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 การบูรณาการวิถีชีวิตท้องถิ่นและชุมชนจันทบุรีเป็นเมืองนำอยู่ และ 6 การเพิ่มช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาเมืองนำอยู่ ที่ควรนำ “Municipality an Eco - City Development Model (MEDM)” ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ที่มีประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรีอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชนินญา ชูสุข (2553) ศึกษาหลักการขับเคลื่อนนโยบายเมืองนำอยู่: กรณีศึกษาเทศบาลนครสงขลา และเทศบาลตำบลปริก สรุปลงถึงกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายเมืองนำอยู่ 3 มิติ ดังนี้ 1) มิติด้านสังคม ประกอบด้วย การส่งเสริมพัฒนาทางการศึกษา, การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมวัฒนธรรมแบบเครือข่ายและสังคมที่เอื้ออาทร และศักยภาพของผู้นำ 2) มิติด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การสร้างความ

เข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดยการแก้การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าทางการเกษตร เป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคายางพาราที่มีผลต่อรายได้และการหมุนเวียนของเศรษฐกิจในชุมชน และการส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีเพื่อพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว และ 3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การจัดการบริหารจัดการถังขยะ และของเสียอย่างถูกต้องตามหลักสุขอนามัย การปรับปรุงคุณภาพของแหล่งน้ำในพื้นที่ คือ คลองสำโรง ที่ถือเป็นคลองสำคัญของเมืองและมีประวัติศาสตร์มายาวนาน รวมทั้งลักษณะการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองที่เหมาะสม

10. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการเมืองนำอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดกระบวนการ ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านเมืองนำอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าด้านการจัดกระบวนการ และด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ มีผลอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกด้าน ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างที่กระตือรือร้นและแนวราบ การจัดการตามแบบภาคเอกชน ยืดหยุ่น และให้รางวัล และการมุ่งเน้นการควบคุมการผลิต สำหรับด้านการจัดกระบวนการ ได้แก่ การจัดการความรู้ ดังนั้นรัฐบาล โดยกระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพิจารณากำหนดแนวนโยบาย รวมถึงแนวทางเพื่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล ตำบล ดังนี้

1. การปรับโครงสร้างที่กระตือรือร้นและแนวราบ ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหน่วยงานของเทศบาลตำบลที่ให้บริการประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจที่รับผิดชอบ โดยลดความซ้ำซ้อน มีความยืดหยุ่น คล่องตัวสูง สามารถปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง สามารถตอบสนองต่อบทบาทภารกิจ หรือบริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. การจัดการตามแบบภาคเอกชน ยืดหยุ่น และให้รางวัล ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศอย่างแท้จริง และทำงานโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสำคัญ รวมถึงการพัฒนาการบริหารงาน

บุคลากรที่มุ่งเน้นรักษาคนเก่ง ส่งเสริมคนดี มีการมอบรางวัลแก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังและความสามารถ การมุ่งเน้นการควบคุมการผลิต ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของเทศบาลตำบล ยกระดับระบบการให้บริการประชาชน โดยการจำแนกกลุ่มผู้รับบริการ การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการ เพื่อให้สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริการได้อย่างจริงจัง เน้นการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน จุดบริการ หลังจากได้รับการบริการ และนำผลสำรวจความพึงพอใจมาศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. การจัดการความรู้ ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงาน และบุคลากรของเทศบาล มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติ ค่านิยม และหล่อหลอมการสร้างวัฒนธรรมองค์การให้บุคลากรของเทศบาลตำบล มีจิตใจที่เอื้อต่อการให้บริการที่ดี และมีคุณภาพ

4. จากผลการศึกษารายวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองนำอยู่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดจันทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำจะส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการจัดการกระบวนการในระดับสูง และปัจจัยการจัดการกระบวนการจะส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในระดับสูง ขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการในระดับสูง พร้อมกันนั้น ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ยังส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง และในขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกจากปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการในระดับสูง ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำในผู้บริหารเทศบาลตำบลในทุกกระดับ ให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นเมืองนำอยู่ได้อย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบสูงสามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม และปฏิบัติตามด้วยความ

เต็มใจโดยมุ่งเน้นศักยภาพต่อไป 1) ภาวะผู้นำที่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ในด้านใด และเมื่อไร 2) ภาวะผู้นำที่ส่งเสริม, สนับสนุน, ผลักดันการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ 3) ภาวะผู้นำที่ทำให้ท้องถิ่นและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองน่าอยู่ได้จริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต และ 4) พัฒนาความสามารถของผู้นำการดำเนินงาน เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีเครือข่าย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่มีประสิทธิผลภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในมิติเทศบาลแห่งการเรียนรู้ พบว่า เกือบทุกรายข้ออยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับผลการศึกษาระดับด้านการจัดกระบวนการ ที่พบว่า การจัดการความรู้ในระดับต่ำ เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบล ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมกระบวนการและนวัตกรรมบริการ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุน ภาคีเครือข่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ ที่เป็นประโยชน์ภายในชุมชน ระหว่างชุมชนเทศบาล และ องค์กรข้างเคียง

2. จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า เทศบาลตำบล มีผลการดำเนินงานด้านการมุ่งเน้นบุคลากรในมิติการสำรวจความต้องการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรในระดับต่างๆ กับการให้ความสำคัญกับพนักงานทุกระดับ อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบล ควรดำเนินการปรับปรุง วัฒนธรรมองค์กร และสภาพบรรยากาศองค์กร ให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของบุคคล

3. จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า เทศบาลตำบล มีผลการดำเนินงานด้านการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบล ควรจัดตั้งหน่วยงาน/บุคลากรหลัก ที่มีความรู้ความเข้าใจแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมโครงการเมืองน่าอยู่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเข้าใจ และเต็มใจ

4. จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า เทศบาลตำบล มีผลการดำเนินงานด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจ

เลือกแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น โครงการชุมชนอยู่ดีมีสุขชุมชนชาวช่อง, ชุมชนชาวญวน, ชุมชนชาวเขมร และชุมชนชาวจีน ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบล ควรให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนเป็นเมืองน่าอยู่ภายใต้บริบทสังคมจังหวัดบุรีรัมย์รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เช่น การใช้ภาษาถิ่น, การแต่งกายแบบท้องถิ่น และการอนุรักษ์การแพทย์แผนไทยตามวิถีของชาวจังหวัดบุรีรัมย์

5. จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า เทศบาลตำบล มีผลการดำเนินงานด้านโครงการให้ความรู้การแปรรูปผลผลิตการเกษตรที่ได้มาตรฐานอาหารและยา (อย.), การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน และส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน, ลานธรรม, ห้องสมุดชุมชน อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลตำบล ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรภายในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์การเกษตร, การสร้างคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผู้สูงอายุ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่ ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ จำเป็นต้องนำองค์ความรู้จากสหวิทยาการมาบูรณาการให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทสังคมขององค์กร จึงควรให้ความสนใจศึกษารูปแบบ, องค์ประกอบ, การดำเนินการ, ตัวชี้วัด และการประเมินผล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเมืองน่าอยู่แก่องค์กร, หน่วยงาน, ท้องถิ่นและชุมชน ที่มีความแตกต่างกันในด้านประวัติศาสตร์, เศรษฐกิจ, สังคม, เทคโนโลยี, ศิลปวัฒนธรรม, ประเพณี และสภาพแวดล้อม ได้นำไปดำเนินการเมืองน่าอยู่ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. ควรศึกษาองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ เช่น การจัดการความรู้, พฤติกรรมนวัตกรรม, การสร้างภาคีเครือข่าย หรือองค์การสมรรถนะสูงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ที่เหมาะสมต่อไป

3. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เครื่องมือการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น มาตรฐานระบบคุณภาพ (ISO 9001), มาตรฐาน

การจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO14001), ความรับผิดชอบต่อสังคม และ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อให้การบริหารจัดการเมืองน่าอยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

11. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2555). **คู่มือประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน พ.ศ.2555**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เพนนินซูการ์แอสโซซิเอทส์.
- เครย์ตัน, แอล. เจมส์. (2544). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. (วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ, ผู้แปล) นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556- 2561)**. กรุงเทพมหานคร: วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2557). **เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ**. กรุงเทพมหานคร: วิชั่น พรินท์แอนด์ มีเดีย.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. (2557). **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการ/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ.2557 - 2560 ทบพวนปี 2559** [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.eastosm.com/default.aspx> สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2558.
- ชนิษฐา ชูสุข. (2553). **กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเมืองน่าอยู่: กรณีศึกษาเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลปริงก์ จังหวัดสงขลา**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาษาอังกฤษ

- Bass, B.M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: Free Press.
- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). **Reinventing government: How the entrepreneurial spirit is transforming the public sector**. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Register, R. (1987). **Ecocity Berkeley**. Berkeley, CA: North Atlantic Books.
- Senge, P.M. (1990). **The fifth discipline; The art and practice of the learning organization**. New York; Doubleday.